138238 - Çalışanların hakettikleri primleri veya terfileri vermeyen yöneticinin tövbesi nasıl olur?

Soru

Şüphesiz tövbenin dördüncü şartı; hakları sahiplerine iade etmektir. Şayet zulmeden kişi; çalışanların hakkettikleri prim ve terfileri vermeyen bir yönetici ise, bu yönetici emekli olduktan sonra tövbe etmek ister, bu durumda çalışanların haklarını nasıl iade edip tövbenin şartını yerine getirecek?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Kul hakkıyla ilgili günahlardan tövbe etmenin bir şartı da hakları sahiplerine iade etmektir. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurmuştur:

Ebû Hüreyre -radıyallahu anh-'dan merfû olarak rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Kimin üzerinde din kardeşinin bir hakkı varsa, altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyamet günü gelmeden önce o kimseyle helalleşsin. Yoksa kendisinin sâlih amelleri varsa, yaptığı zulüm miktarınca sevaplarından alınır. (Hak sahibine verilir.) Şâyet iyilikleri yoksa, kendisine zulüm yaptığı kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir. » (Buhari 6534)

Şayet bir kimse gasp veya hile aracılığıyla kardeşinden bir şey almışsa onu mümkün olan her hangi bir şekilde geri vermeye çalışır, bunu ona bildirmesi şart değildir, hatta ölmüşse onun varislerine verir. Ona iade edecek durumu yoksa ondan helallik ister. Şayet hakkını yediği kişiye ulaşması mümkün değilse onun adına sadaka verir.

Şayet malı vermekten aciz ve hak sahibinden helalleşmesi mümkün değilse kendi ve rabbi arasında tövbe eder, umulur ki yüce Allah, kıyamet gününde onun adına hakkı öder.

Nevevi Rahimehullah “Ravdadul Talibin 11/246” da şöyle dedi: Şayet işlediği günahta zekat hakkı, gasp ve mali cinayetler gibi mali bir hak bağlıysa tövbeyle birlikte zimmeti zekatı vermekten, insanlara haklarını iade etmekten, şayet parası kalırsa misliyle tazminata mahkum edilir. Şayet parası kalmazsa hak sahibinden helalleşir.

Şayet hak sahibi bu haktan habersiz ise ona haber vermek vaciptir. Şayet farklı yerdeyse ona ulaştırılır, şayet ölürse varislerine verilir. Şayet varisleri yoksa ve haberi kesilirse güvenilir bir hakime verilir. Bunları yapmak mümkün değilse tazminat niyetine fakirlere sadaka olarak verilir.

Şayet bir kimse hakkı verecek durumda değilse tazminatıyla birlikte vermeye niyet eder, şayet gücü yetmeden önce vefat ederse Allah’ın fazlından umulur ki Allan onu affeder.

Mübah bir amaç için borç alıp vefat edinceye kadar borcu veremezse veya borç aldığı bir şeyi telef eder ve tazminatını vermekten aciz olur ve vefat ederse görünüşe göre ahirette bundan hak talep edilmez çünkü bilinçli olarak masiyet işlememiştir. Ümit edilir ki yüce Allah hak sahibine bunun karşılığını verir..

Gıybet, gıybet edilen kişiye ulaşmamışsa el Hanati’nin fetvalarına göre tövbe, istiğfar ve pişmanlık yeterlidir. Şayet gıybet ona ulaşırsa çözümü gıybet edilene gelir ve onda helallik ister. Şayet mümkün değilse veya uzak bir yerdeyse Allah’tan af ve mağfiret diler. Varislerden helalleşmesine itibar edilmez..

Şüphesiz maddi haklar mutlaka sahiplerine verilmesi gerekir. Manevi haklar ise hak sahibine ulaşmadığı takdirde mutlaka tövbe ve pişmanlık gerektirir.

Söz konusu olan çalışanların hakkettiği prim ve terfileri vermemekte maddi haktan mahrum bırakmak olduğu gibi hakettiği seviyeden geri bırakarak manevi bir haksızlık da mevcuttur.

Bunun üzerine maddi haklar için hak sahiplerinden helalleşmek veya hak ettiği parayı vereceksin. Bununla birlikte hak sahibi ile iletişim kuracak ve hakkını affettirecek aracılar da koyabilirsin.

Şayet her iki seçeneği de yerine getiremezsen bolca pişmanlık ve tövbe et! Allah’ın senin yerine bu hakları ödemesi için bolca dua et.

Manevi haklara gelince şayet kişi senin ona zulmettiğini bilmiyorsa pişmanlık ve tövbe etmen yeterlidir. Fakat senin ona haksızlık ettiğini biliyorsa daha kötü bir durum olmasından endişe etmiyorsan ondan helallik dilemelisin.

Yüce Allah'tan dileriz ki senin tövbeni kabul etsin ve zimmetini tüm haklardan beri kılsın ve ibadetlerinde sana yardımcı olsun.

En iyisini Allah bilir.